

Samenvatting

De drie soorten veenvlinders – veenbesparelmoervlinder, veenbesblauwtje en veenhooibeestje – gelden al lange tijd als ernstig bedreigd in Nederland en hebben de kern van hun huidige verspreiding in Drenthe. Voor een duurzaam behoud is ombuiging van de neerwaartse trend dan wel uitbreiding van het aantal populaties dringend geboden. Daartoe is in 2018 een evaluatie van de recente ontwikkelingen uitgevoerd. Op basis daarvan worden aanbevelingen voor verdere herstelmaatregelen gedaan.

Voor de evaluatie zijn 47 heideveentjes in Drenthe beoordeeld volgens een protocol om de habitatkwaliteit te beoordelen. In 43 van deze veentjes was dit protocol ook in 2005 toegepast, zodat een vergelijking van de ontwikkelingen kon worden gemaakt.

Uit de vergelijking blijkt over de hele linie een duidelijke verbetering: de beste locaties hebben hun kwaliteit grotendeels behouden, terwijl veel andere veentjes er in kwaliteit op vooruit zijn gegaan. Vooral voor het veenhooibeestje zijn veentjes met polvormige begroeiingen van de waardplant eenarig wollegras toegenomen, maar ook bultvormende veenmossen met kleine veenbes hebben zich goed ontwikkeld.

Voor het veenhooibeestje heeft dit in de boswachterijen Hooghalen/Grolloo ook geleid tot uitbreiding naar nieuwe vindplaatsen; de soort is in 2018 op tien locaties gezien. Voor veenbesparelmoervlinder (7 locaties) en veenbesblauwtje (3 locaties) zijn geen nieuwe kolonisaties gevonden, hoewel vooral de eerste soort incidenteel wel pogingen blijkt te wagen.

Ten aanzien van de effectiviteit van maatregelen blijkt het basisbeheer van geleidelijk vernatten en periodiek in toom houden van de bosopslag goed te werken.

Met het terugzetten van de bosrand moet worden opgepast, omdat veenbesparelmoervlinder en –blauwtje van een beschutte omgeving afhankelijk zijn, maar wanneer het kappen kleinschalig gebeurt, dan lijkt het geen probleem. Met het afplaggen van vergraste randen rond veentjes moet worden opgepast. Wanneer het waterpeil voldoende stabiel is, dan kan het nieuwe veenvorming op gang brengen, maar er kan ontwatering van het veen optreden wanneer het veen zelf wordt aangesneden en de wateraanvoer onvoldoende is. Ook gegraven veenputjes bleken binnen 15 jaar zelden positieve veenontwikkeling op te leveren en soms zelfs drainerend te werken. Alleen bij zeer oppervlakkige uitvoering – eerder slenken dan putjes – trad er een goed ontwikkeling van bultvormende veenmossen met veenbes op.

Op korte termijn is het vooral nodig om in te zetten op kwaliteitsverbetering van de veentjes met bronpopulaties en de direct omgeving ervan, zodat de basis voor herkolonisatie kan worden versterkt. In het Bargerveen zouden de mogelijkheden voor herintroductie van het veenhooibeestje moeten worden onderzocht.